

Корпоративне рейдерство та теорія стратегії конфлікту

Корпоративне рейдерство¹³ можна спробувати розглянути у контексті теорії стратегії конфлікту, зокрема - праць, створених виходячи з досвіду міжнародних відносин часів холодної війни.

Т. Шеллінг, один із провідних представників цієї теорії, зазначає, що чистий Конфлікт, коли інтереси його учасників є повністю і абсолютно протилежними – це особливий випадок, що має місце у війні на повне знищення, утім, навіть в інших видах війн він відсутній. Наявність спільного інтересу і взаємної залежності сторіф конфлікту робить війни обмеженими перетворює більшість конфліктних ситуацій на ситуації торгу [3, с. 1 7]. Ця тенденція була чітко усвідомлена у період ядерного протистояння СРСР та США за часів холодної війни, коли, попри всі протиріччя сторін, їх спільним інтересом та завданням залишалось, без перебільшення, збереження життя на Землі.

Отже, Т. Шеллінг розглядає таку обмежену війну як торг, у якому крім конфлікуючих інтересів є також певний спільний інтерес щодо досягнення результату який є не надто руйнівним для обох сторін [3, с.18].

Одним із головних понять обмеженої війни за Т. Шеллінгом є стримування тобто, фактично, мистецтво вмілого незастосування сили [3, с.22], сенс якого полягає в тому, щоб вплинути на вибір, що його робить інша сторона через вплив на її очікування щодо того, як ми будемо поводитися [3, с.26]. Концепція стримування вимагає наявності в обох сторін конфлікту спільних інтересів, вона не може бути застосована у ситуації повністю антагоністичних інтересів [3, с.24].

Утім, стримування і торг є також найважливішими феноменами корпоративних відносин: зазвичай учасники (акціонери) товариства, чий інтереси частково не співпадають, вимушені „домовлятися” через процедуру „торгів”, оскільки перебувають ніби „в одному човні”, який не слід надто розгойдувати. Такі домовленості стосуються, у першу чергу, розподілу важелів вливу: поділу посад в органах управління товариства та визначення положень установчих та внутрішніх документів товариства.

Згодом адміністративний ресурс посад, контрольованих різними учасниками (акціонерами) та можливість ініціювати або навіть повністю реалізувати певні процедури стає найважливішим фактором стримування у відносинах учасників, а бажання зберегти товариство як бізнес робить конфлікти у товаристві обмеженими.

Як зазначає М.Бруль, будь-який корпоративний конфлікт, по суті, завершується компромісом [1, с.і3]. На нашу думку це майже так — для корпоративного конфлікту компроміс є доречним, оскільки є природнім, у той час як війна на знищення є ненормальною.

¹³Корпоративне рейдерство - тобто дії, спрямовані на набуття корпоративного контролю над товариством без згоди акціонерів (учасників), що вже здійснюють корпоративний контроль та призначених ними органів у управлінні товариства (менеджменту) відповідно до певного сценарію (стратегічного плану), [*ий має правове обґрунтування - дійсне чи удаване та реалізується із додержанням (або з імітацією) Одержання) встановлених законом судових та корпоративних процедур.

Т.Шеллінг зауважує, що в обмеженій війні сторони можуть бути готовими скоріше до обмеженої поразки, аніж до порушення правил. До таких “правил” відносяться з повагою, оскільки у разі їх порушення немає жодної гарантії того, що вчасно будуть знайдені та взаємно визнані інші правила, які обмежатимуть поширення конфлікту [3, с. 102].

На жаль, зараз в Україні нормами, що обмежують учасників корпоративних воєн, особливо — рейдерських конфліктів, є не норми закону, а мінімум „неписаних правил”, як то - акціонерів та посадових осіб товариства - „жертви” не вбивають, не піддають тортурам та не беруть у заручники, як це подекуди мало місце у дев’яності роки.

Корпоративне рейдерство в Україні характеризується, як правило, використанням рейдером психологічного тиску та силового впливу, у тому числі - державного примусу, актів судової влади, та, водночас - відсутністю реальних правових підстав для отримання контролю, отже - у більшості випадків корпоративне рейдерство може бути охарактеризоване як корпоративні загарбання. Як зазначає М.Бруль, „у нашій країні корпоративні конфлікти за своєю сутністю трансформувалися з розборок організованих злочинних угруповань на початку ' (До-х за розподіл сфер впливу у „війни” промислово-фінансових кланів” [1, с.12].

І Мабуть, саме через таке походження, вітчизняні корпоративні конфлікти досі не можуть позбавитися специфічних „родимих плям”,

Як зазначає Д.Зеркалов, “замовні вбивства акціонерів, власників або керівників, викрадення документів, погрози та інший відвертий кримінал, серед справжніх професіоналів цього бізнесу (рейдерства ~ А.С.) вважається ознакою поганого гону і практично не застосовується, хоча є “спеціалісти” менш педантичні, котрі використовують ці методи” [2, с.7].

Можна зазначити, що корпоративні рейдери не знищують акціонерів та посадових осіб товариства - „жертви” фізично, але прагнуть знищити їх статус акціонерів (учасників), здійснюють на них серйозний психологічний та іноді - фізичний тиск (зокрема - через порушення кримінальних справ, побиття та ін.). У багатьох випадках метою рейдера є знищення бізнесу товариства через розпродаж його активів, звільнення працівників та наступну ліквідацію.

Отже, якщо звичайний корпоративний конфлікт є типовим прикладом “торгу” та “обмеженої війни”, рейд, маючи ознаки торгу (як правило, рейдери пропонують акціонерам товариства - жертви певне “відступне”) за своєю жорсткістю наближається до “війни на знищення”.

Література:

1. Бруль М.С. Роль «білого рыцаря» в защите от враждебных поглощений // Враждебные поглощения в Украине. - 2007. - №3. - С.10-13.
2. Зеркалов Д.В. Рейдеры. Пособие. - К.: КНТ, 2007. - 188 с.
3. Шеллинг Т. Стратегия конфликта/Томас Шеллинг; пер. с англ. Т.Даниловой под ред. Ю.Кузнецова, Ю.Сонина. - М.: ИРИСЭН, 2007. - 366 с.